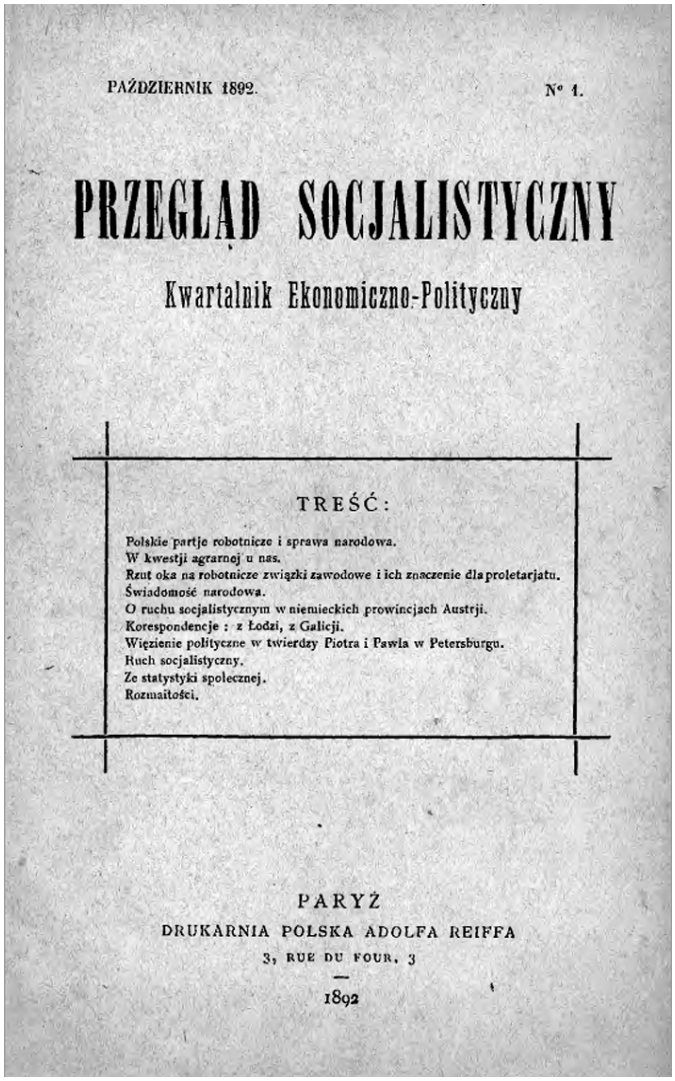

PAŹDZIERNIK 1892. N° 1.

PRZEGLĄD SOCJALISTYCZNY

Kwartalnik Ekonomiczno-Polityczny

TREŚĆ:

Polskie partje robotnicze i sprawa narodowa.
W kwestji agrarnej u nas.
Rzut oka na robotnicze związki zawodowe i ich znaczenie dla proletarjatu.
Świadomość narodowa.
O ruchu socjalistycznym w niemieckich prowincjach Austrji.
Korespondencje : z Łodzi, z Galicji.
Więzienie polityczne w twierdzy Piotra i Pawła w Petersburgu.
Ruch socjalistyczny.
Ze statystyki społecznej.
Rozmaitości.

PARYŻ
DRUKARNIA POLSKA ADOLFA REIFFA
3, RUE DU FOUR, 3
1892

Andrzej Ziemski

W październiku 2019 roku mija 15 lat od momentu, kiedy w nowej edycji ukazał się „Przegląd Socjalistyczny”. Przez ten okres pismo rozwinęło się w pełnowymiarowy kwartalnik ukazujący się na polskim rynku czytelniczym. Wydaniu papierowemu pisma od 10 lat towarzyszy witryna internetowa www.przeglad-socjalistyczny.pl , która niebawem osiągnie 5 milionów odwiedzających. Każdego dnia czyta nas w Internecie średnio blisko tysiąc osób.
W okresie mijających 15 lat wydaliśmy 66 numerów pisma o objętości średnio 200 stron. Przez nasze łamy przewinęło się w tym czasie kilkuset zasłużonych autorów a także utytułowanych rozmówców. Wielu z nich stale współpracuje z pismem. To znane postaci polskiej nauki i polityki, wybitni dziennikarze a także działacze społeczni i polityczni, szczególnie ze środowisk socjalistycznych. Nie można nie wymienić takich wybitnych uczonych, stale współpracujących z pismem, jak profesorowie: Marian Dobrosielski, Maria Szyszkowska, Longin Pastusiak, Danuta Waniek, Zdzisław Bombera, Paweł Bożyk, Wojciech Pomykało, Jerzy Oniszczuk, Tadeusz Iwiński, Ryszard Piotrowski, Rafał Chwedoruk, Adam Bobryk.

„Przegląd Socjalistyczny”, wielce zasłużone dla polskiej lewicy pismo przechodziło złożone koleje losu. Jego pierwszy numer ukazał się jesienią 1892 roku w Paryżu i towarzyszył powołaniu do życia Polskiej Partii Socjalistycznej. Wówczas to w tyglu gorących dyskusji wśród polskiej emigracji o orientacji socjalistycznej kształtowała się wizja niepodległego bytu państwowego i zalążki lewicowych koncepcji rewolucji społecznej. Pismo tworzyło sprzyjający klimat, jakże niezbędny do uruchomienia wielkiego dzieła odrodzenia i zbudowania niepodległej Rzeczypospolitej, która „wybuchła” 11 listopada 1918 roku.
Pismo cały czas towarzyszyło rozwojowi polskiej myśli socjalistycznej, było orędownikiem przemian, postępu w państwie i przebudowy świadomości społecznej Polaków. Na jego łamach publikowali najznakomitsi teoretycy polskiej lewicy socjalistycznej i socjaldemokratycznej. Pismo było wylęgarnią kadr dla Polskiej Partii Socjalistycznej. Ukazywało się, co prawda, nieregularnie do momentu wybuchu II wojny światowej.
„Przegląd Socjalistyczny” wznowiony został w listopadzie 1945 roku jako miesięcznik Centralnego Komitetu Wykonawczego PPS i ukazywał się do końca 1948 roku, a więc do rozwiązania PPS w dniu 14 grudnia 1948 roku.
„Przegląd…” wznawiany był kilkakrotnie w latach późniejszych. Jako pismo polskich socjalistów ukazywał się w latach 1979 – 1981. Wznawiany był również i ukazało się kilka numerów w roku 2000.
„Przegląd Socjalistyczny”, tak jak i sama PPS ma wielką, bogatą tradycję i dorobek, jakim nie może poszczycić się dziś żadne z pism polskiej lewicy wydawane współcześnie, jak również żadna partia polityczna poza PSL, która jest młodsza od PPS o kilka lat. Ta tradycja zobowiązuje.
Wznowienie „Przeglądu…” nastąpiło jesienią 2004 roku w trudnym dla polskiej lewicy momencie. W komentarzu redakcyjnym do pierwszego numeru pisma (nr 1/2004) czytamy: „Trwa rozdrobnienie lewicy, spadają notowania sympatii społecznej. Lewica przechodzi kryzys. Czy pismo w tej sytuacji jest w stanie wesprzeć lewicę? Wierzymy, że tak. Jego charakter pozostanie, zgodnie z tradycją, teoretyczny. Nie ogranicza to miejsca na wymianę poglądów, tworzenie nowych wartości intelektualnych w obszarze państwa, prawa, teorii socjalizmu, czy nauk społecznych i ekonomicznych. Polska po wejściu do Unii Europejskiej to wielki poligon doświadczeń, szczególnie konfrontacji nowych wartości ideowych i materialnych z dotychczasową rzeczywistością.
Wiemy, że jest tutaj pole do popisu, szczególnie w obszarach podstawowych wartości lewicy jak sprawiedliwość społeczna, równość, wolność, prawa obywatelskie. „Przegląd…” tematy te podejmować będzie…”
Dziś w końcówce roku 2019 redakcja „Przeglądu Socjalistycznego” stoi przed wielu problemami społecznymi i politycznymi, które dotyczą kraju i społeczeństwa, jak również problemami globalnymi, które obejmują przede wszystkim zagadnienia związane z globalizacją i problemami utrwalenia pokojowego rozwoju całej cywilizacji.
Redakcja jest wierna przesłaniom wynikającym z deklaracji ideowej ogłoszonej podczas Kongresu Paryskiego, kiedy powoływano Polską Partię Socjalistyczną w dniach 17-23 listopada 1892 roku. Uważamy, że obydwa przyjęte wówczas kierunki programowe: walka o niepodległość Polski i sprawiedliwość społeczną są nadal aktualne. Wypełniają one założenia współczesnych powinności ruchu socjalistycznego.
W sferze budowy nowoczesnego modelu zasad sprawiedliwości społecznej opisanych też w Konstytucji trzeba zauważyć, że nie przestał istnieć konflikt kapitał-praca. Można postawić tezę, że w okresie ostatnich 30 lat, a więc rozwoju neoliberalizmu, konflikt ten przybrał nowe formy

adekwatne do poziomu rozwoju cywilizacyjnego i zaostrzył się. O ile w okresie powstawania Polskiej Partii Socjalistycznej był on realnie zauważany w relacjach kapitalista-robotnik, o tyle dziś przybiera on nowe formy widoczne w relacjach korporacja – konsument, rynek finansowy – klient czy państwo narodowe – obywatel. W myśl neoliberalnych reguł państwa kierują się zasadami organizacji przedsiębiorstw. Ich celem staje się zysk a nie zabezpieczenie obywateli. Sfera publiczna przyrównywana do przedsiębiorstwa nie stwarza możliwości negocjacji opartych o interes społeczny czy wartości polityczne. Powinności konstytucyjne państwa wobec obywateli przekształcają się w tzw. usługi społeczne. Wszystko to tworzy kumulujący się od wielu lat ogromny potencjał protestu i konfliktu społecznego.
W sferze niepodległości państwa, jako drugiego elementu programu socjalistów, doszło do odzyskania niepodległości w roku 1918, ponownej jej utraty w roku 1939 oraz wejście w nowy podział globalny w myśl porozumień z Jałty i Poczdamu w roku 1945. Nowa sytuacja powstała po roku 1989, kiedy nastąpiło częściowe zburzenie porządku jałtańskiego, spowodowała przesunięcie Polski ze sfery wpływów postradzieckich w kierunku zachodnim. Stworzyło to szanse na odbudowanie polskiego miejsca w zachodniej cywilizacji. Czy to jest możliwe i wykorzystana została taka szansa okaże się za kilka następnych dekad. Faktem jest znalezienie się Polski w Unii Europejskiej i NATO, ale również faktem jest brutalna walka o wpływy i miejsce Polski. W ostatnich latach rozbieżne okazały się interesy amerykańskie i niektórych krajów zachodnioeuropejskich oraz Rosji. Stan ten powoduje ograniczenie swobody podejmowania przez Polskę decyzji zgodnych z naszym interesem narodowym. Nie udało się to do dziś zdefiniować w sposób adekwatny do rzeczywistości, co to jest polska racja stanu. Problemem jest dziś w Polsce kształtowanie się narodowej myśli politycznej, która odzwierciedlałaby filozofię twórców niepodległości 1918 roku, przede wszystkim socjalistów. Problemem jest jakość elit politycznych i chroniczny brak mężów stanu.
Obydwa opisane wyżej elementy stanowią filozofię programową redakcji „Przeglądu Socjalistycznego”. Uzupełnia ją hasło witryny internetowej: „Socjalna Polska w socjalnej Europie”.

Andrzej Ziemski